

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Kristiansen

Dir. linje: 2293 9884

Vår ref.: Arkivnr.:
2002/02399 AKR 371.2

Deres ref.: Dato:
02/1056 FM CBe 8. mai 2003

Direktiv 2002/12/EF om solvensmargin i livsforsikringselskaper

Det vises til Finansdepartementets brev av 13. mars 2003 der Kredittilsynet bes utarbeide utkast til høringsnotat vedrørende implementeringen av Direktiv 2002/12/EF i norsk rett.

Et utkast til høringsnotat datert 5. mai 2003 følger vedlagt. Videre er følgende dokumenter vedlagt:

- Utkast til forskrift om endring av forskrift 19. mai 1995 nr. 481 om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske livsforsikringselskaper.
- Utkast til oppdatert forskrift 19. mai 1995 nr. 481 om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske livsforsikringselskaper.
- Kopier av Europaparlamentets og Rådets direktiv 2002/12/EF om endring av Rådsdirektiv 79/267/EØF hva angår krav til solvensmargin for livsforsikringselskaper. Både dansk og engelsk tekst er vedlagt. Etter det Kredittilsynets kjenner til foreligger det ikke en endelig norsk oversettelse av dette direktivet.

Nedenfor følger en kort oppsummering av de viktigste endringer i forhold til det gjeldende solvensmarginregelverket for livsforsikringselskaper, herunder en kort redegjørelse for prinsippet om minimumsharmonisering.

Minimumsharmonisering

Fra Kommisjonens side er det uttrykkelig presisert at det oppdaterte solvensmarginregelverket vil representere en minimumsharmonisering, noe som innebærer at de enkelte EU/EØS-land kan implementere strengere bestemmelser for de forsikringselskaper som er under tilsyn av de respektive nasjonale tilsynsmyndigheter. Bakgrunnen for denne presiseringen fra Kommisjonens side er at andre sentrale deler av soliditetsregelverket/-tilsynet ikke er harmonisert innenfor EU/EØS. Dette gjelder først og fremst regelverket for forsikringstekniske avsetninger innen både skadeforsikring og livsforsikring.

KREDITTILSYNET

Postadresse:
Postboks 100 Bryn
0611 OSLO

Besøksadresse:
Østensjøveien 43
0667 OSLO

Telefon: 22 93 98 00
Telefax: 22 63 02 26
Org.nr: 840747 972

E-post: post@kredittilsynet.no
URL: www.kredittilsynet.no

De ulike problemstillinger vedrørende en ytterligere harmonisering av soliditetsregelverket utgjør for øvrig en sentral del arbeidet med videreutvikling av solvensregelverket innenfor EU/EØS – det såkalte ”Solvency II Project”.

Beregningsmetoder for solvensmarginkravet

I livsforsikring beror metoden for beregningen av solvensmarginkravet på hvilke typer livsforsikring selskapet tegner. Solvensmarginkravet er i gjeldende regelverk gitt ved summen av seks beregningsresultater. I tillegg gjelder et absolutt minstekrav.

Implementeringen av bestemmelsene i Direktiv 2002/12/EF vil innebære en markert oppjustering av det absolutte minstekravet til solvensmargin fra 1 mill. euro til 3 mill. euro.

Når det gjelder de seks nevnte beregningsmetoder er det kun nødvendig med marginale justeringer for å implementere Direktiv 2002/12/EF. Direktivet innfører ingen endringer i det beregnede kravet som gjelder for alminnelig livsforsikring som kapitalforsikring og livrente og pensjonsforsikring med unntak for uføredekninger. Direktivet innebærer derfor ikke endringer i relasjon til den type forsikring som utgjør den klart dominerende virksomheten i norske livsforsikringsselskaper.

De endringer som må foretas i gjeldende regelverk kan kort oppsummeres som følger:

- Solvensmarginkravet for uføredekninger og sykdom og ulykkesforsikring som tegnes som tilleggsdekninger til ordinær livsforsikring skal heretter beregnes etter de regler som gjelder ved beregning av solvensmarginkrav for skadeforsikringsselskaper.¹
- Det foretas en mindre endring i beregningsmetoden for solvensmarginkravet for livsforsikring med investeringsvalg (fondsforsikring). Endringen innebærer at det innføres en egen beregningsregel i de tilfeller der selskapet ikke påtar seg en investeringsrisiko og det beløp som skal dekke administrasjonskostnadene ikke er fastsatt på et tidsrom på over fem år. I disse tilfellene utgjør solvensmarginkravet et beløp som svarer til 25 prosent av siste regnskapsårs netto administrasjonskostnader knyttet til denne virksomheten.
- Direktivet gir videre en ny beregningsmetode for langsiktig ulykkes- og sykeforsikring (såkalt ”Permanent Health Insurance”). Langsiktig ulykkes- og sykeforsikring er en type forsikring som først og fremst tegnes i Storbritannia. Denne type forsikring tegnes ikke av norske livsforsikringsselskaper, men det er åpnet for at det kan gis tillatelse til å tegne slik forsikring i forskrift til § 2-1 i forsikringsvirksomhetsloven. Den nye beregningsmetoden er angitt i utkastets § 7 syvende resultat.

Det skal bemerkes at endringsdirektivet (2002/12/EF) kun gjelder for sykdom og ulykkesforsikring som tegnes som tilleggsdekninger til ordinær livsforsikring. Det må derfor gis eksplisitte regler om beregning av solvensmarginkrav også for sykdom og ulykkesforsikring som tegnes som selvstendige produkter. Det foreslås derfor to nye bestemmelser i solvensmarginforskriften der det presiseres at livsforsikringsselskaper skal beregne solvensmargin-

¹ Et livsforsikringsselskap med konsesjon til å tegne alminnelig livsforsikring i klasse I vil kunne tegne skadeforsikringer i form av sykdom og ulykkesforsikring (personforsikringer) som tilleggsforsikringer til ordinær livsforsikring uten særskilt tillatelse. Tegnes sykdom og ulykkesforsikring derimot som selvstendige skadeforsikringsprodukter må livsforsikringsselskapet ha tillatelse fra Kredittilsynet etter forsikringsvirksomhetsloven § 1-2 første ledd. Førstnevnte produkter er omhandlet i artikkel 2 nr. 1 bokstav c og sistnevnte produkter i artikkel 18 i Direktiv 2002/83/EF (som viderefører tilsvarende bestemmelser i Rådskildretiv 79/267/EØF).

krav for selvstendige skadeforsikringer etter beregningsreglene som gjelder for skadeforsikringsselskaper.²

Beregning av solvensmarginkapitalen

De oppdaterte bestemmelsene i Direktiv 2002/12/EF innebærer en mer stringent inndeling av de kapitalelementer som kan inngå i solvensmarginkapitalen. I direktivet opereres det med tre hovedgrupper av kapitalelementer:

- Kapitalelementer som uansett kan medregnes i solvensmarginkapitalen.
For de norske livsforsikringsselskaper vil dette være kjernekapitalen samt de deler av sikkerhetsfondet og tilleggsavsetningene som kan medregnes i solvensmarginkapitalen.
- Kapitalelementer som tilsynsmyndighetene kan tillate medregnet i solvensmarginkapitalen.
For de norske livsforsikringsselskapene vil dette være tilleggskapitalen, det vil i praksis si ansvarlig lånekapital.
- Kapitalelementer som kan medregnes på grunnlag av begrunnet søknad og eksplisitt godkjenning gitt av tilsynsmyndigheten.
Dette vil i praksis kun omfatte aktiverte etableringskostnader, jf. imidlertid kommentaren nedenfor.

Denne inndelingen av kapitalelementene etter graden av kvalitet vil isolert sett ikke medføre store endringer for de norske livsforsikringsselskapene, selv om det gjennom disse direktivbestemmelsene signaliseres at den delen av solvensmarginregelverket som gjelder beregning av solvensmarginkapitalen skal praktiseres strengere.

Nærmere om tilleggsavsetningene

I gjeldende solvensmarginforskrift for livsforsikringsselskaper er det lagt til grunn at 50 prosent av tilleggsavsetningene kan medregnes i solvensmarginkapitalen. Medregning av 50 prosent av tilleggsavsetningene som solvensmarginkapital må hjemles i endret artikkel 18 nr. 2 bokstav b eller d i Rådskonklusjon 79/267/EØF. Førstnevnte bestemmelse gjelder ”reserves (statutory and free) not corresponding to underwriting liabilities”, mens sistnevnte bestemmelse taler om ”profit reserves appearing in the balance sheet where they may be used to cover any losses which may arise and where they have not been made available for distribution to policy holders”.

En avgjørende begrunnelse for å kunne medregne deler av tilleggsavsetningene er at disse avsetningene utgjør et solidarisk fond. Dette innebærer med andre ord at dersom årets finansavkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke de pliktige avsetninger på den enkelte kontrakt, og kontraktens egne tilleggsavsetninger ikke er store nok til å dekke de pliktige avsetninger, vil det skje en tilføring av midler fra øvrige kunders tilleggsavsetninger.

Kredittilsynet vil her peke på at dersom den nye livsforsikringslovgivningen skulle basere seg på nye regler på dette punkt, slik at tilleggsavsetningene vil bli øremerket den enkelte kunde, og dermed utelukke mulighetene for en utjevning mellom kundegrupper, er det tvilsomt om deler av tilleggsavsetningene i det hele tatt vil kunne medregnes i solvensmarginkapitalen.

² Strengt tatt innebærer dette kun en formalisering av gjeldende praksis, jf. skjemaet som anvendes av livsforsikringsselskapene ved beregningen av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital.

Nærmere om aktiverte etableringskostnader

De oppdaterte direktivbestemmelser vedrørende kapitalelementer som et livsforsikrings-selskap kan medregne i solvensmarginkapitalen etter begrunnet søknad og med tilsyns-myndighetens eksplisitte godkjenning, gjelder i hovedsak kapitalelementer som ikke eksisterer eller ikke er relevante for norske livsforsikrings-selskaper. Dette gjelder bl.a. medregning av deler av fremtidig overskudd, ikke innbetalt aksjekapital og skjulte verdier som følge av differansen mellom bokført verdi og markedsverdi. Den gjeldende solvensmarginforskrift § 7 annet ledd nr. 3 åpner imidlertid for at aktiverte etableringskostnader på visse vilkår kan godkjennes av Kredittilsynet som annen solvensmarginkapital. Siden norske livsforsikrings-selskaper ikke lenger har denne type kapital, foreslås det likevel at bestemmelsen oppheves.

Andre justeringer av regelverket

I tillegg til de ovennevnte endringer i hhv. beregningsmetodene for solvensmarginkravet og beregningen av solvensmarginkapitalen inneholder Direktiv 2002/12/EF en rekke enkeltbestemmelser som må implementeres, men som på kort sikt ikke vil ha noen direkte effekt på verken kravet eller kapitalen. Disse bestemmelsene gjelder bl.a. følgende forhold:

- Begrensningsregler hva angår den tilleggskapital som kan medregnes i solvensmargin-kapitalen.
- De prosedyrer som skal følges ved den fremtidige inflasjonsjusteringen av det absolutte minstekravet til solvensmargin.
- Tilsynsmyndighetenes kompetanse til å gripe inn i enkelte situasjoner, f.eks. i situa-sjoner der forsikringstakernes interesser kan være truet, selv om selskapet fortsatt til-fredsstiller solvensmarginkravet. Dette omfatter også kompetanse til å stille mer kon-krete krav til de refinansieringsplaner som selskapet må fremlegge.

De mer konkrete krav til den refinansieringsplan som et selskap i gitte situasjoner må frem-legge, foreslås også innarbeidet som en del av kravet til den kortsiktige refinansieringsplanen et selskap må fremlegge dersom solvensmarginkapitalen faller under en tredel av solvens-marginkravet, jf. § 9 i gjeldende solvensmarginforskrift. Det kan videre diskuteres om de nevnte kravene til refinansieringsplanen også bør gjelde allerede når solvensmarginkapitalen faller under solvensmarginkravet, jf. § 8 i gjeldende solvensmarginforskrift. Det vedlagte utkastet til endringsforskrift omfatter imidlertid ikke noe forslag om endring av solvens-marginforskriftens § 8. Noe av bakgrunnen for dette er at konsekvensen av et slikt forslag vil være at distinksjonen mellom situasjonene beskrevet i de to paragrafene vil bli utvisket, og det således bør vurderes å slå sammen de to paragrafene slik at en kortsiktig refinansierings-plan må fremlegges allerede når solvensmarginkapitalen faller under solvensmarginkravet. Dette vil i tilfelle innebære en skjerping av de gjeldende bestemmelser.

Av denne korte oppsummeringen skulle det fremgå at det samlet sett må foretas en del endringer i solvensmarginforskriftens gjeldende bestemmelser samt tilføyes enkelte nye bestem-melser.

I vedlagte utkast til høringsnotat datert 5. mai 2003 gis det i kapittel 2 en mer detaljert rede-gjørelse for (bakgrunnen for) de endringer som må implementeres i solvensmarginregel-verket. Videre blir det i kapittel 3 gitt en oversikt solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

for norske livsforsikringselskaper. I kapittel 4 gjennomgås kort de konkrete forslag til endring i solvensmarginforskriften.

Europaparlamentets og Rådets direktiv om endring av Rådsdirektiv 79/267/EØF hva angår krav til solvensmargin for livsforsikringselskaper (Direktiv 2002/12/EF) ble som kjent fastsatt 5. mars 2002 og publisert i "The Official Journal of the European Communities" 20. mars 2002. Dette innebærer at EUs medlemsstater, samt EFTA-landene som er medlem av EØS, må implementere direktivets bestemmelser innen 20. september 2003. Videre forutsettes det at det oppdaterte regelverket benyttes ved beregning av solvensmarginkrav og solvensmargin-kapital fra og med regnskapsår 2004.

Med hilsen

Sven-Henning Kjelsrud e.f.

Hanne Myre

5 vedlegg